

Molnár Imre:

a Szatmármegyei Gazdasági Egylet titkára

A mezőgazdasági termelés fejlesztése és az állattenyésztés főbb problémái.

A növénytermelés terén kereshetjük a gazda helyzetének javulását:

1. a gazdasági szakismeretek terjesztése;
2. nemes vetőmagvaknak kölcsönként való kiosztása;
3. oly növények és magvak termelésének bevezetése által, melyek egyes vidékeken igen jól díszlenek és különösen keresettek, de eddig kellően felkarolva nincsenek; végül
4. a többtermelésre és a feleslegek legelőnyösebb értékesítésére való igyekezet által.

E kérdések előbbvitele csak az állam és társadalom egymást kiegészítő kölcsönös közreműködésétől várható. Szükséges tehát a gazdatársadalom tömörítése s a kialakult gazdasági szervezetek javaslatainak a kormány részéről hathatós támogatása.

Már jelen helyzetünkben sürgősen fölhívandó volna a kormány:

1. hogy a mezőgazdasági kamarák költségvetése terhére a téli gazdasági vándortanítókat kész kiadásaik megtérítésével és méltányosapidíjjal honorálja;
2. a vetőmagra szorult kisgazdákat nemes maggal, illetve ennek utántermésével 10 százaléknál nem drágább kölcsön útján lássa el — ne csak a Regátban, hanem Erdélyben is;
3. állítsa fel a földreformtörvény 99. cikkében statuált járási mintagazdaságokat, hogy a leszerelt uradalmak helyett ezek a gazdasági kultúra legújabb vívmányaival a kisgazdákat szemléltető módon megismertessék, nemes vetőmaggal és apaállatokkal ellássák;
4. haladéktalanul állítsa össze a kormány vármegyénként — a gazdasági szervezetek meghallgatásával — Erdély azon mezőgaz-

dasági gépszükségletét, amelyeket Romániában nem gyártanak és ezeket rekompenzációs úton együttesen szerezzék be, mivel így módon

a) a közvetítők által felszámolt 33 százalék tiszta hasznot a gazdáknak megtakarítja;

b) mivel az Erdély gépszükségletét gyártó magyar gyárak 10 százalékos hitelt nyújtanak s így mód adatik a kisgazdáknak arra, hogy jónak bizonyult gépet törlesztésre is vásárolhassanak a mostani 30 százalékos helyett 10 százalékos kamatláb mellett.

Gépeket a magas szállítási és vámkölségeken felül még 33 százalékos árdrágítással és 28–6 százalékos kölcsönrel gazdáink nem vásárolhatnak; viszont gép nélkül mezőgazdasági üzemeink éppen oly hátrányos helyzetben vannak a gépekkel felszerelt gazdasági iparüzemekkel szemben, mint a szabó-iparos, aki gép nélkül dolgozik, – a géppel dolgozó szabóval szemben. A gép átalakította az ipari termelés és közlekedés világát, átalakítja, megsokszorozza a mezőgazdasági termelést is, de a kormány hathatós támogatása nélkül gazdáink ezek beszerzésére képtelenek, minélfogva a világversenyben messze alul maradnak.

Ha azt mondjuk, hogy egy kimondott agrárállamban a mezőgazdaság, illetve annak legfontosabb ága a növénytermelés nem jövedelmez, ennek a következő okai lehetnek:

1. A gazdák nem helyesen választják meg a termelendő növényfajtákat és nincsenek kellő figyelemmel a vetőmag minőségére.

2. Ma is dédapáik szerint, rosszul művelik földjeiket, mit szomorúan igazol az, hogy míg a Nyugat gazdái természetűl mostohább viszonyok között az utóbbi 25 év alatt termésátlagukat megkétszerezték, a magyar kisgazda termésátlagai ez idő alatt semmivel sem emelkedtek.

3. Nem ismerik a tömörülés óriási jelentőségét, ennélfogva képtelenek arra, hogy többségi erejükkel az államéletnek oly irányt adjanak, mely az agrárérdekeknek kedvez, sőt éppen megfordítva, mostoha elnyomatásban élnek; továbbá úgy fölöslegeik értékesítése, mint szükségleteik beszerzésénél megfelelő szövétkezetek híjján szabad prédáját képezik a merkantilizmusnak is.

Hogy az állattenyésztés sikeres legyen, ennek föltételei a növénytermelésnek fentebb vázolt föltételeivel csaknem szószerint azonosak. A szoros egységbe tömörült földművesek fenhargon követeljük a külön szüz-gulya- és csikólegelőt az állami rezervákból, mert ezek nélkül a kisemberek állattenyésztésének fellendítésével

foglalkozni és arra áldozni, a kormánytól is teljesen haszontalan dolog. Egyébként

a helyes tenyésztés megválasztás;

az okszerű tartás és nevelés; továbbá

a gazdák tömörülése útján elérhető legkedvezőbb értékesítés, ezek a sikeres állattenyésztésnek alapkéllékei.

Minden időben és minden helyen a mezőgazdaság egyedül semmi jövedelmet nem ad, csak ha a gazda szorgalmával és értelmiségével azt megtermékenyíti.

Ha „A” gazda deficittel zár, pedig földje 6 mázsás átlagot adott, „B” gazda ugyanott haszonnal zárhat, ha ő 8 mázsás átlagot ér el.

Ha „A” gazda ráfizet a tehenészetre, pedig istállóátlag 6 liter; „B” gazda ugyanott haszonnal zárhat, ha istállóátlag 8 liter. Vagy egyenlő fejési átlag mellett is nincs jövedelme „A”-nak, vagy azért, mert nyereszkeskedő kereskedőnek olcsón adja el a tejet, vagy esetleg litérenként házal avval és sok időt elveszteget; míg „B” haszonnal zárja a tejtermelést, mert a szövetkezetnek adja el a legjobb árban és egy tételben.

Ha „A” gazda állattenyésztése nem jövedelmező, mert állatai fejletlenek, „B” gazda nemesebb és jól kitenyésztett állatokat ugyanott jövedelemmel tud tenyészteni.

A növénytermelés és állattenyésztés problémája magában foglalja egy ily agrikultúr állam csaknem egész közgazdasági problémáját, mely röviden a *többtermelés és jobbértékesítésben* jut kifejezésre.

Többtermelés az is, ha kevesebbet jövedelmező növények termelését beszüntetem s helyette olyanok termelését vezetem be, amelyek többet jövedelmeznek; többtermelés, mert jövedelemszaporulatot hozhat, ha az állati és kézi erőt olcsóbb géperővel pótolni sikerül, hasonlóan az okszerű takarékoság bevezetése is mindig jövedelemtöbbletet von maga után.

A többtermelés ezen nagy horderejű kérdésénél azonban tudnunk kell, hogy az anyagi többtermelést mindig megelőzi a lelki, a szellemi többtermelés, amelyből aztán fakad emez. Többet kell termelnünk becsületességből, a józan megfontoltságból, okos tanácsból, ezek megszívleléséből, mert ma több lélekre, több szívre és több észre van szükség, mint tegnap volt.

Látható, miszerint egyrészt a kizsákmányoló adó- és vám-

politika a terhek korlátlan emelésével minden többtermelési igyekezetet haszontalanná tesz; másrészt a szószerinti többtermelésnek – (értve ezalatt, hogy ahol eddig 8 q-át termesztettünk, természetünk ezentul 9 q-át; az állattenyésztésnél a lassúbb fejlődésű fajták helyett a gyorsabban fejlődő fajták felkarolásának) – a fizikai lehetetlenség szab végül határt, parancsoló szükség oly helyes elvek terjesztése és a földművesek szervezetbe tömörülése, amelyek révén a mezőgazdasági termelés sikeres folytatását előmozdítani, üzletszerű hasznát fokozni lehet.

Látjuk, hogy nálunk a földművesek, bár a lakosság 80–90 százalékát teszik, mert összetartás és vezető nélkül szétforgácsolódva élnek, állampolitikai szempontból is haszontalan elemet képeznek, semmi értéket nem képviselnek. Innen van, hogy érdekeik a kormányok részéről soha figyelembe nem vétetnek és magukra hagyatva, a gazdaellenes állampolitika és a szoros egységbe tömörült más foglalkozási ágak keresztüzében elsorvadnak.

Azok, akik a földről csak annyit tudnak, hogy vízzel keverve sár lesz belőle s a cipőre tapad, de azt már gyanakodva hallgatják, hogy a búzatermelés csökkenése kenyérhiányt okoz és egyébként általában a földdel csak földrengések alkalmával szoktak foglalkozni; ezek alkotnak nálunk, a mi agrárállamunkban parlamenti többséget és csinálnak az öntudatlan gazdák voksaiból számunkra: földreform és vámpolitika név alatt terméketlenséget, inséges elszegényedést; talán, hogy alkotmányos állam fejét főnhordó szabad polgáraiból az ostoba sovinizmus földig görbülő alázatos rabszolgáivá váljunk.

Ám a mi kimondott agrárállamunk sorsa a földművesosztály sorsával teljesen egyet jelent; ezért aki jó hazafi, az el fog követni mindent a földművesek szakszervezetbe való tömörülése érdekében. És itt kapcsolódnak be gazdaszövetkezeti életünkbe másnyelvű gazdátársaink is, ennél fogva Isten országán dolgozik, aki e munkánkban részt vesz. Amellett, hogy az állam gerincoszlopát képező földművesosztályt eddigi számkivetettségéből az államélet döntő tényezőjévé teszi, ezek lelkében a testvérközösség sugárzó mennyországát kelti föl, amaz örök életet, mely önmagából meríti erejét és átlátva magárahagyatottságát, nem a fantázia vagy elvont gondolkodás felhős egében keresi önzően elkerített tartományát, hanem szereteteinek, felvilágosult szellemébe, e szilárd talajba veti minden reménységének horgonyát. Itt, a szövetkezeti életben van a lélek igazi hazája és az eleven mennyország, melynek boldog világoosságát nem zavar-

ják többé a kétség árnyai. A világ pedig, mely e magasztos világnézet szilárd oszlopán épül, nem lehet egyéb, mint a szeretet és testvérközösség ama nagy rendjének megvalósulása, az élet ama mennyei összhangja, melyet már az első kereszténység iparkodott kifejteni.

Tudjuk, hogy anyagi szükségleteinket csak önmagunktól kérhetjük, értékesítő és hitelszövetkezeteink lábraállítását csak a szövetkezett földművestömegektől remélhetjük, de a megalakult szövetkezetek Magyarországhoz hasonlóan annyi külföldi kölcsönt kaphatnak, amennyire szükségük van és ugyanezek egyesült erejével már könnyű lesz megállítani a minket és gyermekeinket megsemmisítéssel fenyegető lavinát és az államéletnek talán már a legközelebbi választásokon oly irányt adni, majd oly köztörvényeket diktálni, melyek folytán a földművelés haszna jövedelmező, töképező, valódi haszonná válik. Eke lesz belőle és nem kard, szántógép és nem tank; műtrágya és nem dinamit; iskola és kórház s nem kaszárnya; világháború helyett világbéke; tudatlanság helyett műveltség; fukarság helyett altruizmus; gyűlölet helyett szeretet; a mai fenyegető nyomorúság helyett pedig boldog jólét fakad belőle mindnyájunk számára.

Politikai iskolázottságunk megköveteli, hogy mi is meghalljuk fejünk felett minden népek sorsközösségének és egymásrautaltságának mennydörgését és ama tompa hangot, mely végig dübörög a szellem világán és a gondolkozók sokaságában aggódó érzést kelt a termelés fokozatos visszaesése miatt. Magvát, kovászát kell, hogy képezzük oly tisztult új közvélemény kialakulásának, mely egyrészt az igazságot elébe helyezi az önkénynek, az önérdeknek, a sovén elfogultságnak s az összes istentelenségeknek; másrészt általánosan elismeri, hogy a földműves nép csak úgy lesz képes a mezőgazdaság nagy kérdéseit az összlakosság javára megoldani, ha nemzetiségre, vallásra és minden másra tekintet nélkül, teljes erkölcsi és anyagi erejét egyesíti, mert máskülömben a gazdasági katasztrófa elkerülhetetlen.

Valamely nép jövője, sőt sokszor fennmaradása is attól függ, miként ismeri fel és teljesíti időszerű történelmi kötelességeit.

Aki hat és alkot, utódainak boldogulását biztosítja; viszont amely társadalomban a rideg önzés, vagy pártoskodás és a közöny szüférgé ütött tanyát, az eljátszotta gyermekeinek jövőjét és a kegyeletes, hálás visszaemlékezés helyett azok átkára szerez érdemet. Itt

elég ha Magyarország történelméből az 1450—1525, 1820—1847, továbbá 1866—1914 közötti időkre, illetve Mohácsra, Világosra és 1918—19-re gondolunk, mint előző társadalmi életünk szükség-szerű következményeire; mert e katasztrófális eredmények az előz-ményekből oly természetszerűen érlelődtek és adódtak, mint 2×2-ből a 4. Elődeink eme átokszerű hagyatékából jelen kisebbségi köz-életünk is kétségbeejtően sokat mutat, pedig népünk régi ellenál-lási ereje hiányzik és az eddigi lejtőn haladva talán a 2—3-ik generációnak teljes pusztulását, fajunknak más népek tengerében való elmerülését remélhetjük.

A kizárólag politikai, nemzetiségi és felekezeti alapokon való szervezkedés eredményhez csak akkor vezet, ha a kenyér fokozódó jelentőségének megfelelően a *szoros gazdasági tömörülés képezi annak mindenkori szilárd fundamentumát.*

A szövetkezeti eszme az első házaspárnál kezdődött, minél-fogva eredete az emberiség bölcsőjéhez, jelene az emberiség, az emberi összetartozandóság érzetének a felismeréséhez, jövője pedig az emberiség fénykorához vezet!

A Szakosztály az előadást s az előterjesztett javaslatokat egyhangú helyesléssel fogadta.